

לפני עור לא תתן מכשול שבוע ב'

גמ עבודה זרה ו. איבעיא להו עד ו: איבעיא להו [1-2]

איסור מסייע ידי עוברי עבירה בחד עברא דנהרא

י"א שיש איסור מדרבנן ר"ן א: ד"ה מניין [3]

וי"ח מרדכי אות תשצה [3]

Optional דרכי משה סימן קנ"א אות א [3]

שלחן ערוך יו"ד סימן קנ"א סעיף א [4]

ש' הרמ"א ש"ך אות ז' [4] optional רמ"א או"ח סימן קנ"ו [5]

מסייע למומר

ש"ך ס' ו [4]

גדר מומר לענין זה דגול מרבבה שם [5]

וי"ח משנה ברורה בשם מ"א סימן שמ"ז (ז) [6]

אגרות משה יו"ד סימן ע"ב [7-9]

שו"ת משנת רבי אהרן חלק א' סימן ג' [10-12]

٦٠

עין משפט
נר מצודה

יב א מ"י פ"ט מהל'
ענדת מדכס הלכה ג
סמג לארץ מה טוש"ע י"ד
ס"י קמח סעיף ג:
יג ב מ"י שס הל' א ד
טוש"ע שס סעיף א:

דבינו חננאל

[שלשה ימים] דתנן הן ואידהן. כלומר מכלל ג' ימים הללו יום אידהם. (אלא) או דלמא הן בלא אידהן. ת"ש ר' ישמעאל אומר ג' לפנינו וג' לאחריהם אסור. ואי ס"ד יום אידהן עצמו מכלל ג' הוה. כלל ישמעאל חשיב ליה כדלעיל השלשה שלפני אידהו:

ועד הוד חשבי הלה
מכלל ה' שלאחר אירייה
ותרי זימני חשבי ליה.
ופרקה אידי רתנא ג'
פופקת תנא נמי ג'
לאחרהון. ואע"פ שאינ
ג' ימים לאחרהון אלא שני
ימים בלבד, אינו ודאמור
משמיה דשמואלא יום א'
לרבי ר' ישמעאל ואת
ליה שלשה ימים לפני
ג' לאחרהון לעולם אסור
לישא ולתן עמה. ואם
תאמר ר' ישמעאל הן
ואירייה ג' שבמאל לה
והא איכא רביעי

והמיני שמותיו. מי יוס
אשר לו שבע לעולם
יום אחד הוא נבחר
והמיני שמותיו. מי יוס
אשר לו שבע לעולם
יום אחד הוא נבחר
והמיני שמותיו. מי יוס
אשר לו שבע לעולם
יום אחד הוא נבחר

ואמר דב חזן כר אבא
קלגוס (ב) [ח] ימים אחר
התקופה. וסטרגילא אר
ימים קודם האידס פ"י
ואלו ח' ימים כולם אידס
הוא. אר ס"ד ח' ימים
ב' בשלשום היבא דיום
אידס יום אחד הוא
משכחח לה שני ימים
לפני אידס. ואדם קלגוס
שלשה. אידס ח' ימים כ' ימים
לפניהם. אידס ח' ימים אסור
לשאת ולתת עמהם אמאי
ג' פסק חגי' אלא דאי
ג' ימים רגעי' ח' בל
אידקו. ורגעי' לא
יעולם ח' ואידקו וחגא
לפני קלגוס ח' ימים

וְיָמֵינוּ חֲשִׁיבִים לֵיהּ. וְאִתָּא
רַב אִמֵּי וּפְשֻטָּה דְּגִי
יָמֵינוּ הֵן בְּלֹא אִידִיקָּהּ
וְאִפִּי לְרַבּוֹן: **אִיבְעִיא**
לְהוּ אִיסוּרָא וּלְמִיּוּבָה
וּמִשְׁקָל בְּהִידִיָּה מִשּׁוּם
דְּלֹא תִרְחַח לֵיהּ רֵאעִיג.
דְּאִית לֵיהּ בְּהִמָּה לִרְדִּיהּ
כִּיחַ וּמוֹסַפֵּת לֵיהּ וּמוֹרֶחֶת
לֵיהּ אִסוּר. אוּלָּא מִשּׁוּם
לְפִי עוֹד לֹא תָחוּ מִכְשׁוֹל

הגהות וציונים

ו דפ"י יום **ז**צרי,
 ותיבת "יום" מיתרת
 וליתא ברש"י ובכת"י
 (רא"צ להגות הרש"ש):
ז בראשיתם (חזק)
 מר"ד: ובכת"י נוסף
אמור **ל**שאת ולת'
עמון. ועי' חזו"ר ר"ס
 סב: **ג** [צ"ל **ל**פני עון]
 (גליון). וכצ"ל בסמוך:
ד ראשונים וכת"י **ר**בי
 נתן **א**מור, וכמו
 בפסחים: **ה** [יום א"י]

[illegible]

ת מאי איכא למימר
לך ודלמא נח גופיה
יב ביה ודלמא תמים
יב ביה דלמא תמים
ה לא ס"ד דנח גופיה
נח טריפה הוה א"ל
זיון לא תעייל והשתא
ת זרע ל"ל אי מאתך
בעלמא ואפילו זה

היי ממשעת מקרא דמכל הדי
רצויה הדי לחיות וי"ל דנפרש לקרא
הי מכל הדי שיהא כולו בריא חרוי
ולא חולה וטריפה אע"ג דהוא חי
מ"מ אינו בריא אלא חולה כל ימיו
ומחמטה והולכת וממעט שפיר
מהא קרא דמכל הדי טפי ממוחוסר
אבר שכולו בריא וחי וכן מאבר אחד
וק פירש רש"י לוקן פרק רבי
ישמעאל (קדף טז):

אתך

וַעֲבַל מוֹס כִּיּוֹן שָׁלָה הִיא נִזְרָךְ אֵלָּה
לְקִיּוֹם הָעוֹלָם וּמִיָּהוּ קִשְׁיָה דִּהָא
קִימִינָן אֵלֵּינָּה דִּמְדָּ טְרִיפָה וְיִלְתָּ
וְאִי טְרִיפָה^א הִיא מִמַּעֲטִינָן וְשִׁמְחָה
יִי לֵדמַלְל הִיא אֵינֶרְךָ לִמַּעֲטָן מַחוּסָר
אֲבָר לֹדִי לֹא כְחֵצִי אֵלָּה אֲחֵר הִיא
מוֹקְמִינָן לִיה לִמַּחוּסָר אֲבָר וְלֹא
לְטְרִיפָה דִּמַּחְסָבָר טַיִל לִמַּעֲטָן מַחוּסָר
אֲבָר דִּמַּחְסָר מְטְרִיפָה דִּלָּל מַחְסָה
שְׁטִין כָּלן אֲחֵרִין וְגַם יֵשׁ הִרְבָּה
טְרִיפּוֹת שְׁטִין וּכְכֹּ. הִיא^ב וְהָאֵלָּה
לְעִיל (דָּף ה:) הִיא מִיִּצְעָה לִיה לִמַּעֲטָן
טְרִיפָה אֵס כֵּן מַשְׁמַע דִּמַּחְסָבָר טַיִל
לִמַּעֲטָן טְרִיפָה הִיא לִמַּעֲטָן דִּלָּל
הִיא דִּמַּשְׁמַע חִיָּוֹת וְלֹא טְרִיפָה אֵס
מַחוּסָר אֲבָר בְּגוֹן אֲחֵן וְיִכְוָלֵי טֵי בִּרְיָא
גְּמוּר הוּא בְּשִׁאֵר הַגִּיּוֹף כְּדִפְרִישִׁית
לְעִיל: **וּדְלִמָּא** זֶה נִזְבִּיהָ טְרִיפָה
רוּחַ וְאֵעִי אֲשִׁי לֹאֵר מַכָּלן שִׁינֵי
הִיא מִ"מ בְּנֹחֶת אֵסֵה לֹא הִיא
יִידַע אֵס הִיא טְרִיפָה וְאֵס שְׁלֵם שִׁינֵי
מִלְּהִבָּא טְרִיפָה מִטַּעַם דְּזִמִּין לָךְ וְלֹא
נִשְׁאֵר חִירוֹן זֶה דְּעִיבָּ לֹא הוֹאִיִּר
אֵלָּה מַטְרִיפָה הַגְּלוּ וְיִיכַר דְּעִנְרִיפּוֹת
שֶׁבְּסִמֵּל לֹא הִיא יִכּוֹל לְהַשְׁמִין אֵלֵּי
דִּשְׁמֵחָא קִיא מִמְדָּ^ג מִיָּה^ד דִּקְסָר
טְרִיפָה מִיָּה חֲדַע דִּהָא קִימִינָן אֵלֵּינָּה
דִּמְדָּ טְרִיפָה וְיִלְתָּ וְלִדְלִיָּה טְרִיפָה
וְנִי מִיָּה^ה **תַּמְחִים** דְּחָבִיב בִּיָּה.
וְהִיא גִבִּי קִרְקֵן (מַמְחֹת דָּף ה:) לִמָּה
אֵנוּ מִתְרַיְמִין מִן הַבְּקָר לְהוֹלֵךְ אֵלֵּינָּה
חִיפּוֹק לִי מַתְמַחִים וִי"ל דִּהֶסֶם סִבְרָא
הוּא לִמַּדְרֵשׁ תַּמְחִים וְלֹא עֲבַל מוֹס

דעבעל מוס מגונה הוא ביחוד דכחיב^ב גבי צעלי מומוין לגבוע הקריציהו
גא לפסחך היצרך ויהיי טעמא דניכר טרופס י"ט שאינו יכר
יעוד דקרא גופיה בדיאט מעמיה^ב אמס יאה לרצן ל' מוס לא
יאה ס' משמע דא' אית ביה מוס לא מיהר תמיס:

לדעת ונפקא לן טריפה מלכות ורע א"כ אחך ליל ואין לדמות
 (דף ק"ט:) אחך בדומין לך וי"ל דדרשין ה"י אחך שיהו טפלין לך
 ובבבאשתי רב"ה דרש וזהו קהל וזהו לאכלה הם טפלים לך
 ו"ל א"כ דבששנה ימים דקא חשיב חנא דדמתי"ן א"י ימי האד
 דהשאה נקט לעולם לפי האד אסור לשאת ולתת עמהן ששנה
 הכי אלו הן אידיהן קלנדא דמשמע שאז אסור לשאת ולתת עמהן
 וירא לכל הפחות ב' ימים מדקאמר עשרה יומי הוה א"כ ים שני
 ימים א"י קלנדא הכי כנגד ח' ימים טובים ששנה אדם הראשון
 ימים מיד ארבות הימים: **אלא** שם בלא אידיהן ש"פ.
 דקמי חנא לפני אידיהן ג' ימים דא"כ הן ואידיהן לימי
 איד בכלל פשיטא דלא מדלת הוה חמי לפני אידיהן יום אחד
 אשמיטין^ב לדברי ר' שמעאל לעולם אסור דלא חימת כיון דאין
 יסביר ש"פ שמעאל צאה כרעין דלא אסרי לאחרייזי אי נמי אשמיטין
 ויכא שור דא חתן בכשרה. (ג.) ים מקצין מכאן לפי"ה דמתי"ן דמי' ללחם
 ויכא ושמי"ל שמיטתא לו משום לקטו עמוד ערוד כרובים:

בזכרין

מתמים בדרכיו. עמו ושפל רוח: צדיק במעשיו. עלה חמם: ציונות. בעלמא. לעמוד עמו ו"צ חדשים בחיה ומיהו טריפה לא תעיל עלה תמות ועטל הוומא אל וקו וקסר שפיר דמי קמשמע לן: הן יאדיהו. שלשה ולא הו לאו אלף שני ימים קודם: או דלמא הן.

אלא למד טריפה יול
אמר קרא א אתך בדוכן
טריפה הוה ב תמים כ
בדוכו היה ב צדיק כ
בדוכו צדיק בבועשיו ו
טריפה הואי דאי ס"ד
רחמנא כותך עייל שש
דנפקא ליה מאתך לח
הוה אמינא צלוותא
ואפילו סרים כותך רר
שלשה ימים הן ואידר
אידרין ת"ש"ו ר' ישמעאל
ושלשה לאחריהן אסר
רבי ישמעאל יום אידר

הגהות חב"ח

(א) תום ד"ה הן בלא
כ"י יום איד (פ"י יום א'
אסור כשאר יום אידם)
וא"מ ונ"ב הגם"ה היא:
(ב) ד"ה או דלמא וכו'
ס' מקשים. נ"ב וע"ל
דף יב במה שפרש"י
תום' במנה דחנניות
מעטרוס:

גליון הש"ס

מ' דאית ליה בהמה
 'דידיה. עיין לקמן דף
 ד ע"כ חס' ד"ה מקום:

תורה אור השלם

וּמִכָּל הָחַי מִכָּל בָּשָׂר
וְגַם מִכָּל תְּבִיאָה אֶל
הַתֵּבָה לְהַחֲיֹת אֹתָךְ
זָכֵר וְנִקְבָּה יְהוֹי:
[כראשית י, יט]

(c) אֱלֹהָ תוֹלְדֹת נָח נָח

וְיִשְׂרָאֵל צָדִיק תָּמִיד הָיָה
בְּלִבּוֹתָיו אֶת הָאֱלֹהִים
[תהלה גח: (בראשית 18)]

(אֶחָד וְקָדָם צִדְתִּי
וַתֵּשֶׁת עָלַי בְּפֶקֶה:
[תהלים קל"ט, ה])

לפני עור לא תתן
מקשל ויראת מאלֹהֶיךָ
אני יי' (ויקרא י"ד)

ליקומי דש"י

לעבדה כוכבים וכו' נה נטווט עליה
היה אמת משגשג מנחת ד' מיתות
סנהדרין (דף ט"ו) וזה דאמנן " עמד
המדין מיהו לא יעברו על ידן שהר
מגדלים לא יתן לא שדן על שאין
מקדימין דותן ואע"פ שאין להן שטר
נקיטתו" (והאש"י) קא עבר ישראל
משום ולפי עור לא חתן מכשול
ופסלך ודבר דבר ("): דאית ליה בהמה לעובר כוכבים
הסקריב ואי לא מוזין ליה ישראל אפ"ה פלה ליה כדדיה:
לא

זהו

הדרשתי (צמח 97 עב) וזו אחת עמן חיד קודמין לזי מפרי ימי אלה טפל להס: [וא] סיד הן ואידיון עשרה יומי הוו. נחשטום אלה לפעמים שיום האד אחד זו שנים או כעון אלו יחשטום ימים אח"י לעולם עם האד מחשבים השלשה ימים היי קחני נחשטום ימים וילתו דעשרה וז'ל שיש הפסד כי קלנדא לפטעל ימים לפי קלנדא שאין זו אד וסבאד נמי הוא דלמחין לקמן שיש ונחשטום לא עשא מיד אחר התקופה סביר לא היול לזי יחשטום לא אחזי לא קלמר מחני נמי דיקא דלזי בלא אדיון לפי חידיון ימים וזי מחני דלמחי דהו מצינ ליה אדיון קל להבין וז"ע: הן בלא אדיון ש"מ. והא דלמחין שמואל וזי הימר לעולם שצקנין ליה רוחא דלמחי בשום פעם אי נמי אדיון מחשבי יום אד (6) יום אי לא לקורב כשאר יום אדס: [ד]בא בשום ושלח הינו יום ומוכר חיה מכר אלז מקח נמי דלמחי עור

במנוחות של אותו איש שצוה להם לעשות להם יום איר בא' בשבת: [א] כתי' (כתי'): [ב] מכאן עד סה"ד ליתא בכתי': [ג] צ"ל (ואהבין) (גליין). ועיי' מהרש"א ביא [ד] נראה שאלו התובות שייך להן ז"א סדרה הנראה (גליין). בדפוי' ובחילול שבת וכר' רש"י כפי גידסא זו: [ה] בדפוי' נוסף נמי: [ו] יש להוסיף נוצר

ושלשה לאחריו והוא עצמו כלומר כל שנעשה ימי השנה [לקמן ח:י]. וא"ו אירייהן. דלמקורין שרדונייא. כולהו מפרש בגמרא. אחר התקופה. היא תקופת טבת והיו עושין ח' ימים. שלא מחליף למר קלנדא קרי אותן לשמי התקופה. [לקמן ח, א]. אהור וקדם צרתני. מין ואחוריו חללים חלל. ה.

עין משפט
 גר מצודה

יד א ב ג מ יס טס מהל'
 עטדה מכרסם הלה א
 סמג לארץ מה טושי' יד
 ס' קחמ טפ' ב:
 פו ד מ' סס טושי' סס
 ס':
 פו ה ו י' סס סס ה' ב
 וע' י' מ' טושי' סס
 ס':
 יו ז י' ס' מהל' יד
 הלה ב סמג לארץ מה
 טושי' א"ס ס' קחמו
 טפ' א:
 יח ח ט' ס' מהל'
 עטדה מכרסם הלה א
 סמג לארץ מה טושי' יד
 ס' קחמ טפ' א:

גליון הש"ס

נמ' מנין שלא ירשים.
ע"י חוס' פסחים כז ע"ב
ד"ה ואמר:

תורה אור השלם

(א) לא תקלל חרש
ולפני עור לא תתן
מקבשל ויראת מאל־היד
אני יי' (ויקרא יב, ד)

דבינו חננאל

ואוקימנא ב'נון שנתהו
מסכתא מביה איתוי רב
לפסחוי לישולו ממנו
כל כרחו עלה דערבוי.
דביק' מרתקתי לא
וישמי על קו' יתן
שמי כל תניא מרסין
ביניהן שמי' אביעא
כל נאט עור מוח' ר'
יתנן אמר אסור דרל'
אמר מרתו יתנא כריל'
ותניא' כשמיא אסור
לשאר ולתת עמון' לא
לשאר אלא
כרבר
מתקיים ב'נון כבהה
וכרבה' אמל כרל'
ואפי' מתקיים מוח'.
אמר דבר מתקיים א'
נשא תתן מוח'. דבר
שמי דבר שמי' אושעמי
וכר שמי' דבר
מוכרין להן. אבל א'
תקחון מתקיים' וקיימא
לשמי' קיש' דהאי
מחתה: ה'חזו מנא
רשד' דייב' קשרינא
אמר יתנה ושיאי ב'
אמר אבי הני אבינדי
שאקלי' [אזל ומועד לא
שאקילתי' חזיא אלי אבה
אמר ברע' אני אצל'
לפיכ' חזוי' מנחת.
אמר לו שמי' קיש' קשר'
והקשר לפני כלמתי'
ב'נון דבר שילי' וימור'
כל' לא נתנה כלום לפני
שמי'
מלהשילין' ומלשאר'
מחם. ואוקימנא אבי
לשאר שמי' א'לי גידיה
גור' לשאר א'
השאר. אחי למיכר'
לישאר' א'לי כש'
ששאלתי' קשר' אבי כ'
ששאלני אחא. רבי

מנין שלא יושבו אדם בוס יין
אסורין אלא להבי נקט כוס
לנשימתו קא צעי ליה כיון דר"ע חמרא
ישראל שאתר הוישט לו נבלה אז חזר
למלהשט לו אבל אם ידוע לו שדורא
לאכלו אסור הוישט לו ואפי' הוא
שלא מדקאמא ר' לא היב ליה שקיל
ליו איזו ופסי' הו' אסור הוישט
לנשותיה לעשות כוכבים' דבר אסור
אזע"פ שהוא שלהם כי הדבר ידוע
שיאכלוהו והוא נאמרי להם דמישראל
נגמור חשיבן ליה ומייר' דקא' במקום
כדמא יוכל ליקח אם לא וישט לו זה
והמסק דקא' בחר עברי נהרא:

תניא בנותיה דרשב"ג. נראה

לר"י הדלכה כר"י יוחנן
אע"ג דתנאי כוחיה דמימי
האיה מהאי דהסוקן (דמש"ט) דקא
חשיב דהי דהלכה כרשב"ל לגבי ר'
יוחנן ולא חשיב הא ואין לומר דהא
נלגא חשיב הא דהכא היינו משום
דתנאי כוחיה ולא אנטריך לתתשה
דחשיב הא חשיב התם חלילה מעשרה
אע"ג דתנאי התם נמי כוחיה ועוד
ולקמן (י: קד:) חשיב שש ונתן אינא
מימייהו וקא מפרש דחשיב דתנאי
אית לכו נשא ונתן אסור כר' יוחנן
ומתניין עדיפ מרביא':

לא אמרו אלא בדבר המתקיים.

פירוש מכר דוקא דלילו לקטט
וידאי אסור דבצר שאלו מתקיים ויזכר
ומצדד המתקיים אלא ודאי לא א"ר
קרי ברייתא אלא במכר ופס"ה א"ר
לילה כסיפא נשא ונתן כפר"מ" ופס"ה
הקוטרת קשה: **אבר** לא דוקחין
שום. לפי"מ דלא אסור שום קפה
וזהו לוקחין קבלת דורון ויה"ה נמי
דבצר המתקיים שאין מקבלין דבר
דורון ואין לדקדק הא דבר המתקיים
דלא דוקחין דהא דברי קסיפא דבר
המתקיים הוא: **אמר** אבי גורא
הא פשוט אמו פורעין. גמור למה
לילה לאפי' נתימר משום טורה לימא
שבממא משום דשמה הוא כדאמר
בממא' זע"פ שהוא מילך עשוי
שמה הוא לאחר זמן וי"ל דמשום
האי טעמא דשמה לאחר זמן ליכא
(למנוח) כיון שאינו שמה ביום אילו
והיימיה אי לאו דליכא שום שמה לא
היה שייך נמי למנוח דהא דגורין
בבבולא היינו משום דליכא שום שמה
בדפריש עיינו בגריטות והשתא וימא
האשכנזי כוליה לאפי' נמי כחו לרבא:
אלא מהו מעושי קא פשע
היה. מכלל דהא לפי"מ" דמייך בלא
דביח דמאי קאלמר מעושי קא ממעט
לאו אס מלוה גביח כדי להרעים:
רד

• מנין שלא יושיט אדם כוס של יין לנזיר ואבר מן החי לבני נח ת"ל «לפני עור לא תתן מכשול והוא הכא דכי לא יחבינן ליה שקליה איהו וקעבר משום לפני עור לא תתן מכשול הב"ע» דקאי בתרי עברי נהרא דקא נמי דקתני לא יושיט ולא קתני לא יתן ש"מ איבעיא להו נשא ונתן מאי ר' יוחנן אמר נשא ונתן אסור ר"ל אמר * נשא ונתן מותר איתביה רבי יוחנן לריש לקיש * אידיהן של עובדי כוכבים נשא ונתן אסורין * מאי א"ר * לפני אידיהן לא אידיהן * דוקא א"ר איתביה ר"ש בן לקיש לרבי יוחנן אידיהן של עובדי כוכבים נשא ונתן אסור אידיהן אין לפני אידיהן לא תנא אידי ואידי אידיהן קרי ליה תניא כוותיה דר"ל * כשאמרו אסור לשאת ולתת עמיהם * לא אסרו אלא בדבר המתקיים אבל בדבר שאינו מתקיים לא ואפילו בדבר המתקיים נשא ונתן מותר תני רב זביד דבבי רבי אושעיא דבר שאין מתקיים מוכרין להם אבל אין לוקחין מהם הווא מינאה נשדר ליה דינרא קיסרנאה לרבי יהודה נשיאה ביום אידו הוה יתיב ריש לקיש קמיה אמר היכי אעביד אשקליה אויל ומודה לא אשקליה הוויא ליה איבה א"ל ריש לקיש * טול חרוק אותו לכבוד בפניו אמר כל שכן דהוויא ליה איבה * כלאחר יד הוא דקאמינא: להשאלין ולשאלו מהן כו': בשלמא להשאלין דקא מרווח להו אבל לשאלו מהן מעוטי קא ממעט להו אמר אביי גורז * לשאלו מהן אטו להשאלין רבא אמר כולה משום דאויל ומודה הווא: להלוותם וללוות מהן: בשלמא להלוותם משום דקא מרווח להו אלא * ללוות מהן אמאי * אמר אביי גורז * ללוות מהן אטו להלוותם רבא אמר כולה משום דאויל ומודה

הוא: לפרוען וּלְפָרְעָה מִן הַכֶּסֶף בְּשֵׁלֶמָה לֵאמֹר
אֵלָּא לְפָרְעָה מִהֵן מַעֲמֵט לְהוּ אִם
לְפָרְעָה רַבָּה אִמְר כּוֹלָה מִשּׁוּם דְּאִזְוִיל וּמִוּדָּה
וּלְתַת עֵמֶהן מִשּׁוּם דְּקָא מְרוּחָה לְהוּי אִזְוִיל וּכְ
קָא מַמְעֵט לְהוּ שְׁפִיר דְּמִי וְאִי תִנָּא לִשְׂא
מִילְתָּא וְאִזְוִיל וּמוּדָּה אֲבָל לְלוּת מִהֵן צַעֲרָא
לֹא הִדְרִי זִוְי וְאִי תִנָּא לְלוּת מִהֵן מִשּׁוּם
וְהִשְׁתָּא מִיָּהּ אִזְוִיל וּמוּדָּה אֲבָל לִפְרַע מִהֵן
אִית לִיה וְלֹא אִזְוִיל וּמוּדָּה צִירְכָא: רַבִּי יוֹ
וּלִית לִיה לְרַבִּי יְהוּדָה אָף עַל פִּי שְׁמִיעֵד
וְהִתְנִיגָא רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר אִשָּׁה לֹא תִסְדֹּר
'וּמוּדָּה ר' יְהוּדָה בְּסִיד שִׁיכּוּלָה לִקְפֹּלוּ בְּמוֹעֵד
ר' בַּר צִיְחָ הֵנָּה לְהַלְכוֹת מוֹעֵד דְּכוּלְהוּ מִצֵּד
לְעוֹלָם מִצֵּד מִתְנִיתִין דְּלֹא כִר' יְהוֹשֻׁעַ בִּן קֶרֶן
לֹא פָּה נִפְרַעֲרִין מִהֵן מִפְּנֵי שְׁהוּי כְּמִצֵּיל מִרֵּד תִּיבִי וְ
יֵיב וְקָאמֵר 'הַלְכָתָא כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בִּן קֶרֶן וְהֵלֵךְ
דִּתְנִיגָא' הֵנוּתִן צִמְר לְצַבֵּעַ לְצַבֵּעַ לוֹ אֲדוּם וְ

[illegible]

מסורת הש"ס
עם הוספות

[ב"ק 77 ק"י].
 [מוספחא פ"א ה"א].
 [גדרים 77 מ"ג].
 מו"ק ט: ט.
 מוספחא פ"א ה"א
 ק קב [ע"ש כל
 [גין]. (ו ב"ק נה: ק:
 ב"מ ע"ח: ק"ז].
 [וע"פ חו"ס יצמות לו.
 ה הלכתא], (ט [לעיל
 ד"ה אסור], ט) לעיל
 ב. ד"ה להלוותם.

הגהות הב"ח

(גמ' להלכות מועד
ולזה מוצר עכשיו
ומזה לאחר זמן בינהו
ומא: (ב) רש"י ד"ה
זה וכו' דנקיט ישראל
שטרא עליה:

הגהות וציורים

[illegible]

ליקומי דש"י

[illegible]

ר"ן דף א: ד"ה מניין

מניין שלא יושיט אדם כוס יין
לנזיר. רבותא קא משמע
לן דאפילו כוס יין לנזיר דלדידן לא
אסיר* איכא משום לפני עור ולא

מיבעיא כוס יין לנזיר דבר ישראל הוא אלא אפילו אבר מן החי
לזני נח דלאו ישראל הוא איכא משום לפני עור: ודוקא דקאי
בתרי עברי נהרא. עוצד כוכבים מלך זה ישראל מלך אחר דמי
לא יהיז ליה האי לא מני שקיל: דיקא נמי דקתני לא יושיט.
דלשון הושטה משמע שהוא אינו יכול לנטלו. ומיהו משמע
דהני מילי לענין איסורא דאורייתא אצל מ"מ מדרבנן מיהא
אסור שהרי מחויב הוא להפרישו מאיסור והיאך יסייע ידי
עוצרי עצירה*^(T):

מרדכי תשצה

שלא יושיט בו. פסק צסה"ג דאסור ליתן יין נסך למומר דאע"פ שחטא
ישראל הוא ודוקא דקאי בתרי עברי דנהרא גם מכאן מוכיח צה"ג דמותר
להלוותן בזמן הזה אע"פ שהן נותנין [*מן המעות] תקרובת עצודת כוכבים לשמש
ציום חגם לפי שאין נותנים לשמש כל כך שלא יוכלו למכור אותו דבר מועט ללות
מעוצדי כוכבים אחרים אפילו לא היינו מלוים להם וכן אומר רצי אצי העזרי
צספרו משם אציו רצינו יואל להתיר (*להלוות על) [א] [למכור לעוצד כוכבים] צגדי
הכומרים שמרננים צהם לעצודת כוכבים כל היכא דאית להם לכומרים אחרים
אע"ג דצורר (*קא וצני) [*דקנו] לעצודת כוכבים שרי [צ]:

Optional דרכי משה י"ד סימן קנ"א

דרכי משה

משמע כדברי הר"ן וכן הוא פ"ק דשבת בתוספות (ג. ד"ה כבא) ואשר"י
(סי' א) מיהו בזמן הזה יש להקל מטעם דמקילין להשתתף עמהם ועיין
באורח חיים סימן קנ"ו: | בהגהת אשר"י פ"ק דע"ז (סימן טו) והר"ר
אליעזר מביה"ס אוסר למכור לגוים קלפים ודיו ואין להתיר הדבר וישר
כחו שאוסר עכ"ל אור זרוע (ח"ד פסקי ע"ז סי' קל). וכתב מהר"א בפסקיו
סימן קי"ב דיש להסתפק לפי"ז אם הוא הדין אסור למכור לגוים
קולמוס לכתוב או נאמר דקולמוס שרי הואיל ולא נשאר מן הקולמוס
על הקלף לאחר הכתיבה וכתב דכל זה אינו אלא חומרא בעלמא עכ"ל.
ונראה דאינו אסור אלא בידוע שרוצה לכתוב ספר דתן אבל מסתמא
שרי דלא גרע מסתם ספר פסול דמותר למכור להם משום דרובן אינן
ספרי יראתן וכל שכן הוא כן נראה לי:

(א**) וכתב המרדכי רפ"ק דע"ז (סי' תשצה) כתב ראבי"ה בשם אביו
ר' יואל הלוי להתיר ללות חן בגדי כומרים שמרננים בהם לע"ז
שקורין קלקלני"ש כל היכא דאיתא לכומרים אחרים אע"ג דברור דקנו
לע"ז שרי עכ"ל ט' ואפשר דבכהאי גוונא אף ספרי דתן וכל דבר שרי
ולזה נהגו האינדא שמוכרין לגוים מחרוזות של קשרים הנקראים פטור
הכלים אע"ג שמשבחין בהם לע"ז וסתמן לע"ז ין הואיל ואית להו
אחרים אמנם בהר"ן פ"ק דע"ז דף (שמ"ד ע"ב) (א: ד"ה מניין) דאסור
להושיט לגוי מדרבנן אע"ג דיכול ליטלו בלאו הכי משום דאסור לסייע
ידי עוברי עבירה עכ"ל. ובתוספות שם (ו: ד"ה מנין) משמע כדברי
המרדכי דאפשר ליטלו אפילו איסורא ליכא אפילו ליתנו לישראל חבריו
ועיין בתוספות פ"ק דע"ז אבל בריש הגהות מרדכי דשבת (סי' תג)

Optional רמ"א סימן קנו

מקיימים אותם. ^{הייזיהר} מלהשתתף עם הכותים, שמא יתחייב לו שבועה ועובר משום 'לא ישמע על פיך': הגה ויש מקילין בעשיית שותפות עם (ג) הכותים בזמן הזה משום שאין הכותים בזמן הזה נשבעים בעבודת אלילים, ואף-על-גב דמזכירין העבודה זרה, מכל מקום כוונתם לעושה שמים וארץ, אלא שמשותפין שם שמים ודבר אחר, ולא מצינו שיש בזה משום 'לפני עור לא תתן מכשול', דהרי אינם מוזהרין על השיתוף (ר"ן ספ"ק דע"ז ור' ירוחם גי"ז ח"ה ותוס' ריש פ"ק דבכורות). ולשאת ולתת עמהם בלא שנתפות, לכולי עלמא שרי בלא יום חגיהם (הגהות מיימוני פ"ק מהלכות ע"ז) (ועיין ביורה-דעה ^{אוצר החכמה} בהלכות עבודת אלילים סימן קמו):

דגול מרבבה

(סימן קנ"א בש"ך ס"ק ר')
משא"כ בעובדי כוכבים
וישראל מומר. סא ודאי
שישראל מומר אע"פ שחש
ישראל הוא ואש כן מה
זינו לשאר ישראל לענין
להפרישו מעבירה אבל נראה
לפני כוונת הס"ך דאף שישראל

אין קלווין להפרישו כי אם
כשעובר בשוגג ויש ביד איש
אחר להפרישו חייב להפרישו
וכמו נקטן אוכל נבילות שנקטן
בוגג הוא ומשנה דריש ארץ
קמא דשבת בשוגג מייירי
וכדמשמע מדברי רש"י שם
כריש שבת דף ג' פ"א סוף
ד"ס פסורי דאסי וכו' ע"ש
אבל שישראל דרוס לעבור
במזיד על איזה עבירה אסילו
אינו מומר גמור אין ישראל
אמר מנזוס להפרישו לדעת
הס"ך ומומר דנקט הס"ך הוא
משום דהפוסקים כמומר דכרו
ומומר מבחמא מזיד הוא ועוד
דכל עובר עבירה במזיד יקרא
מומר לאותו דבר: (שם בש"ך)

לפנים וחפץ בידו (ג) ונטלו חבירו העומד בפנים או שפשט ידו (ה) * לחוץ וחפץ בידו ונטלו חבירו העומד בחוץ עקר וזה הניח שניהם פטורים (ד) אבל אסור לעשות כן (ז) מדרבנן ואם פשט ידו לפנים וחפץ בידו והניחו (ה) לחוץ (ג) יד חבירו העומד בפנים או שפשט ידו לפנים ונטל חפץ מתוך יד חבירו העומד בפנים (ו) והוציאו לחוץ שנמצא שהעומד בחוץ עקר והניח הוא חייב וחבירו (ז) פטור אבל (ד) אסור יוצא אסור מפני שהוא כנותנו על מנת להוציא והוא הדין להוציא ידו לחוץ (ח) והניחו ביד (ה) חבירו העומד בחוץ

באר היטב

לא שיש למלות שיעשה זה מלאכת היצר ודוקא דכר המציא חבל דכר שאינו מציא אסור אם לא מפני דרכי שלום ע"י צניעות דף פ"א. ובע"ג דף נ"ה משמע ברש"י דלפני צניעות אסור לסייע דכר שנצטוו ע"ש ועב"ד סי' קנ"א סס"א ובש"ך שם. דרך ארץ לומר לאדם שעוסק במלאכה תלנה מלאכתו שנת דף פ"ט ואפי' לאינו יהודי אבל מי שעוסק במלאכת אסור אסור לומר לו כן גיטין ספ"ה: (ה) פטור. ואם יד חבירו למעלה מי פטור דמקום פטור הוא יש חולקין מגיד משנה. הורק ונעקד פטור ממקומו וקבלו פטורין ואם כך הוא עצמו וקבלו ה"ז ספק אם חייב שאין ההנחה גמורה עד שינוט במקום שהיה לנוט בשעת עקירה. הורק מרי"ה לרי"ה ורי"ה צאמצע או מרי"ה לרי"ה ורי"ה צאמצע פטור ואם הלך החפץ ב' אמות ברי"ה זה ובי' אמות ברי"ה זה חייב פשט ידו לפנים ונטל מים מעל גומא חייב שהמים כגוף אחד הם ואם נטל פירות או שמן מעל גבי המים פטור שהרי לא עקר מעל גבי מקום ד' שלא נמו על הארץ. וכבר רמ"מ כשנאמרים לאינו יהודי להוציא שכר מחוץ

כלותו אף שאין מורין כן מ"מ אין צריך למחות ע"מ מ"ע קי"ג: (א) למה. ואם היטה ידו למטה מג' הוה כאלו היטה בלחץ וי"א ידו בלחץ גופו גריר ע"י צניעות פקד י"ג: (ב) מדרבנן. אבל מכתמים לרי"ה מותר דלא גורין גזירה לגזירה עזרת הגרשמי סי' ק"ד. והיד אהרן חולק עליו ע"ש וע"י מ"ש בסי' ק"ז: (ג) יד חבירו. וידו של אדם חשונה כד' על ד': (ד) אסור. לא משום אסור לפי עור לא תפן מכשול. ואם הוא מונח בלחץ אסור וקעצר משום לפי עור לא תפן מכשול. ואם הוא מונח בלחץ אסור וקעצר לא היה צריך יכול לטעול לא עבר אלפני עור ומ"מ אסורא דרבנן איכא דלפני קטן אובל נבילות ב"ד מנזין להפרישו כ"ש גדול שלא יסייע לו הר"ש. וי"ל דלאינו יהודי איכא אסור לסייע צמדי דאסור לו כמו אבר מן החי אם לא דקאי בענין שאינו יכול לטעול וכן אסור צמדי בע"ג דף ו' וכ"כ הר"ן וכ"כ המוס' בקדושין דף נ"ו ע"ש. וכבר המוס' שם דאסור להושיע למומרים דבר אסור. ואסור להשאיל לאדם כלי מלאכה אם הוא פסוד לעשות מלאכה בשבת אם לא כה"ה ולא כה"ה

באר הלה

(ג) ונטלו חבירו וכו'. ר"ל שלא נתן המכניס לחוץ ידו אלא הוא לקח ממנו דמלא שיעשה הראשון רק עקירה לצד וההנחה עשה השני ואפילו לא הניחו ע"ג קרקע אלא השאירו בידו (ד) הנחה חשיב: (ד) אבל אסור. הטעם כנ"ל וה"ה (ה) אם עשה אדם אחד רק עקירה או עקירה וצין עקירה וצין הנחה צריך שיהיה מקום שהוא ד' על ד' טפחים (ו) אם לא הניחו בלחץ הוציא והוא בידו הרי הוא כמותם בלחץ וי"א: (ז) פטור אבל אסור. לא משום אסור שנת אסור שחל לא להוציא חפץ או להכניסו יש בה אסור חורה משום לפי עור ואם הוא מונח בלחץ אסור דלא קעצר אלפני עור (ס') מ"מ אסור דרבנן איכא דלפני קטן אובל נבילות ב"ד מנזין להפרישו (ט) כ"ש גדול שלא יסייע לו ולמותר לעזרת כוכבים אסור להושיע ג"כ דבר אסור כמו לשאר ישראל. ואסור להשאיל לאדם כלי מלאכה אם הוא פסוד לעשות מלאכה בשבת אם לא שיש למלות שיעשה זה מלאכת היצר ודוקא דכר המציא חבל דכר שאינו מציא אסור אם לא מפני דרכי שלום ע"י צניעות דף פ"א. ובע"ג דף נ"ה משמע ברש"י דלפני צניעות אסור לסייע דכר שנצטוו ע"ש ועב"ד סי' קנ"א סס"א ובש"ך שם. דרך ארץ לומר לאדם שעוסק במלאכה תלנה מלאכתו שנת דף פ"ט ואפי' לאינו יהודי אבל מי שעוסק במלאכת אסור אסור לומר לו כן גיטין ספ"ה: (ה) פטור. ואם יד חבירו למעלה מי פטור דמקום פטור הוא יש חולקין מגיד משנה. הורק ונעקד פטור ממקומו וקבלו פטורין ואם כך הוא עצמו וקבלו ה"ז ספק אם חייב שאין ההנחה גמורה עד שינוט במקום שהיה לנוט בשעת עקירה. הורק מרי"ה לרי"ה ורי"ה צאמצע או מרי"ה לרי"ה ורי"ה צאמצע פטור ואם הלך החפץ ב' אמות ברי"ה זה ובי' אמות ברי"ה זה חייב פשט ידו לפנים ונטל מים מעל גומא חייב שהמים כגוף אחד הם ואם נטל פירות או שמן מעל גבי המים פטור שהרי לא עקר מעל גבי מקום ד' שלא נמו על הארץ. וכבר רמ"מ כשנאמרים לאינו יהודי להוציא שכר מחוץ

* לחוץ וחפץ בידו וכו'. ואם היטה ידו למטה משלשה ה"ז כאלו היטה בלחץ וי"א ידו בלחץ גופו גריר ע"י צניעות פקד י"ג: (ב) מדרבנן. אבל מכתמים לרי"ה מותר דלא גורין גזירה לגזירה עזרת הגרשמי סי' ק"ד. והיד אהרן חולק עליו ע"ש וע"י מ"ש בסי' ק"ז: (ג) יד חבירו. וידו של אדם חשונה כד' על ד': (ד) אסור. לא משום אסור לפי עור לא תפן מכשול. ואם הוא מונח בלחץ אסור וקעצר משום לפי עור לא תפן מכשול. ואם הוא מונח בלחץ אסור וקעצר לא היה צריך יכול לטעול לא עבר אלפני עור ומ"מ אסורא דרבנן איכא דלפני קטן אובל נבילות ב"ד מנזין להפרישו כ"ש גדול שלא יסייע לו הר"ש. וי"ל דלאינו יהודי איכא אסור לסייע צמדי דאסור לו כמו אבר מן החי אם לא דקאי בענין שאינו יכול לטעול וכן אסור צמדי בע"ג דף נ"ו ע"ש. וכבר המוס' שם דאסור להושיע למומרים דבר אסור. ואסור להשאיל לאדם כלי מלאכה אם הוא פסוד לעשות מלאכה בשבת אם לא כה"ה ולא כה"ה

שער הציצין

(ד) כ"כ המ"א בשם הרמב"ם בע"ג וכן מוכח מהפוסקים ור"ל דכיון שידו אלא גופו נכנסת אחרת היא הנחה ידו כהנחה כל הגוף והנחה הגוף כהנחה חפץ דמיל: (ה) ק' מוכח במר"א ג' ע"ג ודלוקמיה צמיתן ש"מ: (ו) גמרא: (ז) רמב"ם וטוספות: (ח) הר"ש והלכותא מש"כ דרבנן לא דוקא הוא לפי מה דאסור בנכנס דף י"ט ע"ג הוראם לנכנסו שהוא נכנס כלואם [לפי גרסא הרמב"ם ופסק השו"ע י"ד ש"ג] דלחץ לפשט אפילו בנזק ותשע שם במר"א דלא תפנה דרבנן בעלמא הוא וא"כ ה"ה צמיתו הלא מחוייב למחות בידו מן המורה כדי להפרישו מאסור ואין ס"ד שצמיתו לו עכ"ל אם החפץ להשיג שיקם מידו וי"ז הוא מחלל שבת במלאכה דלורייא לא יבא על הכע"ז רק אסור דרבנן ונהי' דלאו דלפני למנוע היכא שיש בידו למנוע ע"י פשיטה וכה"ג אבל שאין בידו למנוע לים מה חייב מן המורה והכל מיירי דלע"י יכול למנוע מליטול וקמ"ל הר"ש דלפני אסור דרבנן י"א איכא שהוא לוקם מידו שהוא בכלל מסייע יד עובד עבירה: (ט) הר"ש וטוספות פ"ק דשם ועיין בש"ך י"ד ק"א ונמ"ל שמוכח מדברי שניהם דכשרא לא אסור מדרבנן בכל גווי: (י) מדהבית המ"א רביה מחוספות קדושין ע"ש: (יא) מ"א בשם המ"מ: (יב) גמרא עד סוף המאמר:

הנחה לצד ג"כ אסור מדרבנן: (ה) לחוץ יד חבירו. ואפי' דק"ל דצין עקירה וצין הנחה צריך שיהיה מקום שהוא ד' על ד' טפחים (ו) אם לא הניחו בלחץ הוציא והוא בידו הרי הוא כמותם בלחץ וי"א: (ז) פטור אבל אסור. לא משום אסור שנת אסור שחל לא להוציא חפץ או להכניסו יש בה אסור חורה משום לפי עור ואם הוא מונח בלחץ אסור דלא קעצר אלפני עור (ס') מ"מ אסור דרבנן איכא דלפני קטן אובל נבילות ב"ד מנזין להפרישו (ט) כ"ש גדול שלא יסייע לו ולמותר לעזרת כוכבים אסור להושיע ג"כ דבר אסור כמו לשאר ישראל. ואסור להשאיל לאדם כלי מלאכה אם הוא פסוד לעשות מלאכה בשבת אם לא שיש למלות שיעשה זה מלאכת היצר ודוקא דכר המציא חבל דכר שאינו מציא אסור אם לא מפני דרכי שלום ע"י צניעות דף פ"א. ובע"ג דף נ"ה משמע ברש"י דלפני צניעות אסור לסייע דכר שנצטוו ע"ש ועב"ד סי' קנ"א סס"א ובש"ך שם. דרך ארץ לומר לאדם שעוסק במלאכה תלנה מלאכתו שנת דף פ"ט ואפי' לאינו יהודי אבל מי שעוסק במלאכת אסור אסור לומר לו כן גיטין ספ"ה: (ה) פטור. ואם יד חבירו למעלה מי פטור דמקום פטור הוא יש חולקין מגיד משנה. הורק ונעקד פטור ממקומו וקבלו פטורין ואם כך הוא עצמו וקבלו ה"ז ספק אם חייב שאין ההנחה גמורה עד שינוט במקום שהיה לנוט בשעת עקירה. הורק מרי"ה לרי"ה ורי"ה צאמצע או מרי"ה לרי"ה ורי"ה צאמצע פטור ואם הלך החפץ ב' אמות ברי"ה זה ובי' אמות ברי"ה זה חייב פשט ידו לפנים ונטל מים מעל גומא חייב שהמים כגוף אחד הם ואם נטל פירות או שמן מעל גבי המים פטור שהרי לא עקר מעל גבי מקום ד' שלא נמו על הארץ. וכבר רמ"מ כשנאמרים לאינו יהודי להוציא שכר מחוץ

הנחות והיקירות: (א) שיעוסק:

לפנים וחפץ בידו (ג) ונטלו חבירו העומד בפנים או שפשט ידו (ה) * לחוץ וחפץ בידו ונטלו חבירו העומד בחוץ עקר וזה הניח שניהם פטורים (ד) אבל אסור לעשות כן (ז) מדרבנן ואם פשט ידו לפנים וחפץ בידו והניחו (ה) לחוץ (ג) יד חבירו העומד בפנים או שפשט ידו לפנים ונטל חפץ מתוך יד חבירו העומד בפנים (ו) והוציאו לחוץ שנמצא שהעומד בחוץ עקר והניח הוא חייב וחבירו (ז) פטור אבל (ד) אסור יוצא אסור מפני שהוא כנותנו על מנת להוציא והוא הדין להוציא ידו לחוץ (ח) והניחו ביד (ה) חבירו העומד בחוץ

סימן עב

**בענין מסחר הקייטערינג שעל הרבה
חתונות מתנהגים שלא כשורה אם יש
איסור מסייע ידי עובדי עברה**

כ"ג טבת תשי"ח.

מע"כ ידידי הרב הגאון המפורסם מוה"ר בן
ציון ראקאו שליט"א ר"מ בלאנדאן.

**בדבר אם מותר לעשות מסחר הכנת חתונות שהוא
להשכיר האולם ולעשות הסעודה וכדומה**
שנקרא קייטערינג בלע"ז באשר שבהרבה חתונות
מתנהגים שלא כשורה ברקידות אנשים ונשים שהוא
דבר עבירה וכדומה אם יש בזה משום לפני עור
או מסייע ידי עובדי עבירה. הנה כיון שבעיר גדולה
כלאנדאן שיש הרבה אולמות להשכיר ויכולים בקל
להשיג אולם אחר ליכא לפני עור מדאורייתא כדאיתא
בע"ז דף ו' וכן פסקו כל הפוסקים. אך הגידון הוא
משום שיש לחוש לשיטת התוס' והרא"ש שבת דף
ג' והר"ן שם דסברי דאיסור מדרבנן מיהא איכא
מטעם שהרי חייב להפרישו מאיסור ואיך יסייענו
בדבר עבירה.

אבל עיין בש"ך יו"ד סי' קנ"א סק"ו שמחדש
דכיון שהוא משום שיש חיוב להפרישו מאיסור.
מותר לישראל מומר שאינו חייב להפרישו ובה
איירו התוס' והמרדכי בע"ז שם שמתירין והתוס'
והגמ"ר שבת שאסרי הוא בישראל כשר שחייב
להפרישו. ופי' בדגמ"ר כוונת הש"ך דלא דוקא במומר
אלא דאף בסתם ישראל אין מצווין להפרישו אלא
בעובר בשוגג אבל כשעובר במזיד על איזו עבירה
אפילו אינו מומר אין ישראל אחר מצוה להפרישו
עיי"ש. והוא מוכרח דאל"כ גם למומר אין מקום
להתיר דגם מומר הא חייב באיסורין ואיזה מקור
יש להש"ך שלענין חיוב הפרשה מאיסור לא יהיה
במומר, ולכן צריך לומר כפירוש הדגמ"ר דכוונתו
לכל עושה במזיד שסובר דכיון דמה שמחוייבין
להפרישו כתב הרא"ש שהוא ממה שאף לקטן אוכל
נבלות מצווין להפריש לכן הוא רק כקטן שהוא
כשוגג ולא כשהוא במזיד [וראיה לזה מהא דהלעיטתו
לרשע וימות דרפ"ה ממע"ש והובא בב"ק דף ס"ט
דחזינן דאין מחוייבין להפריש למי שעושה במזיד
אף שגנב אינו מומר. ומה שכתב בגליון מהרש"א
שליכא ראייה מהתם משום דבאותו דבר דעושה
רשעות אין אנחנו מצוים שלא יעשנו באיסור אחר.
לא מובן כלל דהא כשיציין שהוא ערלה הרי לא

לגרום שישבע אף שהוא נגד כוונתו ורצונו ולכן
סובר שהתירו מפני שהוא כמציל מידם. ולשון ואע"ג
דהתם ספק והכא ודאי שכתבו התוס' והרא"ש ברור
שאין פירושו ודאי ממש דא"כ אין כאן הצלה מידם
כיון שנשבע ולא ישלם אלא כוונתם ודאי נגד אוזל
ומודה דיש יותר לחוש אבל ודאי הוא רק ספק וכוונתו
הוא שלא ישבע לכן מותר. ונשאר האיסור דאורייתא
במשביע לעכו"ם מקרא דלא ישמע רק כשמשיעו
לקיים בהבטיח לו איזה דבר וירא שלא יקיים ואמר
לו הישראל שישבע שזה אסור מדאורייתא שהרי
כוונתו ורצונו שישבע העכו"ם שזהו האיסור דלא
תזכירו ולא ישמע אף לגרום זה לעכו"ם.

ועיין בסמ"ע ס"ס קע"ו שלא ישמע לא נאמר
מדאורייתא אלא על הישראל גופיה ולא על מה
שעושה שהעכו"ם ישבע. ותמוה מאד דהוא דלא
כפשוטו לשון רש"י וברמב"ם פ"ה מע"ז ה"י הא
מפורש שהוא בכלל הלאו. ועיין בחינוך מצוה פ"ו
שכתב מפורש שלרמב"ם גם משביע הוא בכלל הלאו
אך שמ"מ אינו לוקה המשביע. וצ"ע דברי הסמ"ע.
ובענין הקושיא הנכון כדבארתי.

והנה לר"ת למסקנת התוס' שם לא קשה ממה
שנוהגין היתר בזה"ז דהא כתב שאיסור לא ישמע
לענין לגרום לעכו"ם ליכא בשתוף ובוה"ז עובדים
ע"ז רק בשתוף עיי"ש ולכן הוא רק איסור דרבנן
ומותר במציל מידם ומשום איבה. ואולי אף מדרבנן
ליכא איסור לגרום להודות ולהשבע עכו"ם בשתוף
כי מגלן דגורו דבגמ' אפשר איירי בע"ז בלא שיתוף.
ומה שמשמע מדבריו דהוא רק משום הפסד אולי
כוונתו לחומרא בעלמא. אבל טעם זה דר"ת תמוה
מ"ט לא יאסר בלאו דלא תזכירו ולא ישמע בשתוף
הא לענין הישראל אסור גם שתוף ועיין במג"ח
שהקשה זה ותירוצו אינו כלום עיי"ש וצ"ע בטעם
ר"ת. אבל עכ"פ תירוצו זה דר"ת כנראה שהש"ע לא
סבר זה ומ"מ מתיר לקבל שבעה מעכו"ם וכן המ"מ
בספ"ה משלוחין ושותפין הביא שיש מתירין אף
שלא מצינו דיסברו חודש ר"ת בשתוף לעכו"ם לכן
צריך לומר לדידהו כדכתבתי לעיל שנכון מאד.

דודך אוהבך.

משה פיינשטיין

שכתב שיכול לומר לשחיטה מכרתיו לך וכן כתב בסמך שיכול לומר לאכלה מוכר לו שיכול לומר למאכלך נתתי המעות. שלשון זה משמע שנותן טעם להיתר מפני שתלוי במוכר שהוא מוכר לו לדבר והיתר שהרי בשביל זה לבד נמי היה מוכר לו ונמצא שאין במעשה של המוכר עשית מעשה מכשול שלא ניתוסף שום מעשה בשביל העבירה שיעשה. ומה שעיינו יוכל לעשות העבירה. הוא רק גרם שיכשיל את עצמו שזה לא נאסר. ולכן במכירת קדרות וכדומה אף שודאי יעשה בהם גם איסורין אין לאסור.

ועיין במשנה ראשונה שם שהקשה אמאי מותר בדבר שלאסור והיתר זה הוא ספק דאורייתא. ולמה שכתבתי הוא כדאי שישתמש גם לאיסור וא"כ קשה ביותר ולא מתורץ במה שכתב שלהרמב"ם דספק תורה אין אסור אלא מדרבנן ולא גזרו משום חיי נפש. וצריך לומר דסובר נמי כמהרי"ב בן מלכי צדק וכדבארתי שנמצא שאם היה ברור שיש אצלו גם היתר היה מותר ודאי. אבל מקשה דהא הוא ספק דשמא אין רוצה לקצור מן ההפקר כלל אלא מן האיסור לבד שאז הוא איסור דאורייתא ונמצא דמצד ספק זה דשמא רוצה לקצור גם מן ההפקר המותר הוי ספק דאורייתא ויש לתרץ להרמב"ם כתירוצו. ומה שתירץ מתחלה דאירי באיכא אומן עכו"ם שאין הישראל עובר משום לפ"ע דאורייתא אלא מדרבנן שיותר בספק, לא נכון כלל דאיסור זה שאיכא מדרבנן לא הביאו התוס' והרא"ש והר"ן ממתני' אלא מסברא ממה שחייב להפריש מאיסור וא"כ הרי לא מפרשים זה בהמשנה משום דאין לפרש מתני' באוקימתא. אך קושיתו בעצם אינה כלום דהא בע"ז דף כ"א איתא ג"כ והא דאמר אביי אלפני דלפני לא מפקדינן והכונה שם דכולי האי לא חיישינן כמפורש שם ברש"י ותוס' וא"כ צריך לומר שנקט לשון זה משום דממה שדרשינן מקרא דאלפני דלפני לא מפקדינן ידעינן נמי שכולי האי לא חיישינן היינו שלא חיישינן לספק באיסור דלפני עור ולכן אף להסוברין דספק דאורייתא לתומרא מותר ספק באיסור דלפני עור.

והנה בירושלמי שם איתא א"ר יונה כיני מתניתא אלו כלים שאין האומן רשאי למכרן בשביעית לחשוד על השביעית ובעי סתמן מהו ופשיט ומה דתני לאיסור ולהיתר מותר והא אמרה סתמן מותר. וטעם הבעיא אף שסתם אדם יש להעמידו אחזקת כשרות שאין לחוש שיעשה איסור צריך לומר משום דאיכא ריעותא בזה שקונה הכלים עתה שהיה לו

יעבור גם על גזל עתה דאם היה ברור לנו שגזלן יעבור גם על איסור ערלה לאיזה צורך סובר ת"ק שצריך לציין והא לא יועיל כלום אלא ודאי שהוא משום דהרבה גולנים לא חשודין שיעברו על איסור ערלה וכמו שאין חשודין על איסור נבלת כמפורש בתוס' ב"מ דף כ"ד ובחולין דף י"ב וא"כ הרי לא רק שיצילנו בהציון מעבירת ערלה אלא גם מאיסור גזל בפעם זה. אלא שטעם רשב"ג דכיון דעל איסור גזל יעבור במזיד אין מחייבין להפרישו כדסובר הש"ך. ולכן סובר רשב"ג עוד יותר דאין מחייבין להפרישו אף מעבירה אחרת דערלה שיעשה בגזלתו. אבל אם היו צריכין להפריש גם כשרוצה לעבור במזיד לא היה נסתר מלציין שהרי היה מצילו גם מגזל.

ע"פ להש"ך והדגמ"ר אין בזה איסור מסייע ידי עובדי עבירה. אבל המג"א סי' שמ"ז סק"ד פליג עליה ואוסר לסייע לישראל מומר אבל בכאן נראה דגם להמג"א אין לאסור דהא ודאי כשלא ישכיר זה את האולם למי שירקדו בעבירה ישכרו לעשות ^{החתונה} ^{החופה} אצל אחרים ואף אצל החשודים בעניני כשרות המאכלים ונמצא שאדרכה במה שמשכיר להם את האולם שלו מונעם מעבירה דמאכלות אסורות ולעבירה זו דרקוד הא לא מסייעם בעצם כלום שגם בלא סיועו הרי יעברו ולכן אף להמג"א אין לאסור.

וגם מסתבר דלא אסרו משום מסייע ידי עובדי עבירה כשליכא איסור לפני עור אלא בנותן לו דבר שיעשה בו רק מעשה העבירה אבל בדבר שהעיקר הוא למעשה היתר כגון שכירת האולם שהוא לעשות בו החתונה והסעודה רק שיעשה שם גם מעשה עבירה דרקודים אין להחשיב שהשכירות הוא ע"ז ולאסור. דאליכ היה לן לאסור מלמכור כל כלי לעובדי עבירה כגון קדרות לבשל משום דיבשל בהו גם בשבת וגם מאכלות אסורות אלא הוא משום דכיון דעיקר הדבר אינו לאיסורין לא אסרו בזה משום מסייע כשליכא איסור דלפני עור.

והנה אף בליכא במקום אחר נמי אינו ברור לאסור בכה"ג שהוא דבר שאינו מיוחד תשמישו רק לעבירה ויותר נוטה שאין בזה משום לפ"ע ומסייע ומותר. ^{וראיה} קצת משביעית פ"ה מ"ו דתנן זה הכלל כל שמלאכתו מיוחדת לעבירה אסור לאיסור ולהיתר מותר. אף שכיון שאירי בחשוד על השביעית כמפורש בכל המפרשים מהא דירושלמי. א"כ הרי ודאי יעשה בהם גם מלאכת איסור ומ"מ מותר. ודין זה הוא אף בלא דרכי שלום כמפורש שם מ"ט מפשיטות הירושלמי. ועיין בפ"י מהרי"ב בן מלכי צדק שם במ"ח

לחכות עד אחר שביעית כדרך רובא דעלמא שאין קונים אלא כשצריכים להם ולכן הוא כרוב נגד חזקה כשאין ידוע מה טיבו בעצם אלא הוא מסתם בנ"א שרק מצד חזקת כשרות אינו בדין חשוד על השביעית שאולי יש לחוש. ופשיט מהא דמותר למכור לחשוד כלים שהן לאיסור ולהיתר אלמא דתולין להקל לכן תולין בסתם בנ"א שהוא מהמיעוט שקונה עתה אלאחר שביעית שיצטרך אז. וא"כ משמע שהירושלמי מפרש בלאיסור ולהיתר שהוא ספק שמא ישתמש להיתר בלבד ותלינן לקולא דלא כדבארתי ¹²³⁴⁵⁶⁷היה שישתמש גם לאיסור כיון שהוא חשוד וההיתר הוא מצד אחר שבארתי שאין שייך להוכיח מזה להתיר בסתם אדם שסובר שהוא ספק. אבל הא ברור כדבארתי שהוא ודאי. ולכן צריך לפרש להירושלמי כדבארתי להמשנה ראשונה שבלאיסור ולהיתר הוא ספק מטעם דשמא לא יקצור מהיתר כלל ומ"מ מותר אף שיותר מסתבר שלא יטריח לחפש אחר ההפך כיון שיש לו שדה זרועה. לכן הוא ראייה דתולין להקל ומותר בסתם בנ"א אף שיש ג"כ ספק שמא הוא חשוד מדקונה עתה שאין צורך לכלים אלו. למכור לו אף הכלים שמיוחדין למלאכת איסור.]

ונמצא שאף בליכא מקום אחר נמי נוטה יותר שלא היה איסור. וכ"ש כשיש הרבה מקומות שיכולין לשכור שליכא לפ"ע שאין לאסור מצד מסייע לכו"ע כיון שעיקר השכירות הוא למעשה היתר וכ"ש בכה"ג שבמקומות אחרים שישכרו יעבור גם על איסורים אחרים דמאכלות אסורות שאין לאסור כלל.

ובדבר הימים שאסורים לעשות נישואין שהוא לו הפסד גדול שהשכירות ליום הוא חמשים לידות שהוא סך ק"נ דאלאר אם מותר לו להשכיר ימים אלו לרקידות עבירה לפרוצים מישראל, הנה אף שלהש"ך ליכא איסור באופן שליכא לאו דלפני עור שהוא ביכולים לשכור במקום אחר, מ"מ ראוי להחמיר כהמג"א אף שלמה שבארתי איכא ראייה גדולה להש"ך. ואם רוצה להקל כהש"ך אין למחות בו אף אם ההפסד הוא מהריוח ולא הפסד ממש. ואם הוא הפסד ממש כגון שבלא זה לא יוכל לעסוק במסחר זה יש לו גם לכתחלה להקל כהש"ך. עיין ביו"ד סוף סי' רמ"ב בהנהגות הוראות באיסור והיתר דהש"ך.

ויש עצה שיהיה בהיתר, שבתחלת שכירותו ישג נכרי אחד שלהנכרי יהיו שכירות הימים שאסורין בנישואיו ולו יהיו שכירות הימים שמותרין בנישואין

וזה מותר אף לכתחלה. ואם לא השיג נכרי בתחלת השכירות אלא אחר שכבר שכר נמי יש להתיר להשכיר להנכרי כל הימים אלו והוא ישכיר למי שירצה אף שידוע שישכיר גם לפרוצי ישראל, משום דהוא לפני דלפני שמותר כדאיתא בע"ז דף י"ד שמותר למכור תבילה לבונה לעכ"ם אף שימכרנה לאחריו ומקטרי. ואף שלשון הגמ' איתא דלמא אזיל ומזבין לאחריו ומקטרי, הוא לאו דוקא בספק שהרי גם שם הוא כדאי שימכור גם להקטרה. וכמפורש כן באה"ע סוף סי' ה' דאף שידוע שהעכ"ם יסרם, אם יעשה זה ע"י עכ"ם אחר ליכא איסור דלפ"ע משום לפני דלפני עי"ש בב"ש ס"ק י"ט ובהגר"א ס"ק ל"ט. וגראה שזהו כוונת הש"ך בסי' קנ"א ס"ק ג' במה שציין לאה"ע ס"ס ה' ועי"ש בפ"ת ס"ק א' שרוצה להתיר אף כשנותן הישראל לעבד של השופט שיתן לאדוניו מטעם לפני דלפני. וליד להא דאסור למכור בגד שאבד כלאים לנכרי מחשש שמא ימכרנו לישראל, דאינו מצד לפ"ע אלא משום שמכשיל לישראל בלא ידיעתו אבל ברור שמותר למכור נבלות לנכרי אף שיש לחוש שימכור לפושעי ישראל והוא מטעם דלפני דלפני ליכא איסור אף ביש לחוש שימכור לישראל חשוד דליכא חלוק לענין זה בין ישראל לנכרי. אבל אם משיג נכרי כזה בתחלת השכירות הוא יותר עדיף.

ובדבר אם מותר למכור בגדים שיש ספק אם יש בהם שעטנו לישראל שאינו מקפיד על איסור שעטנו, הנה אם הוא ספק ממש היינו שמצוי בהבגדים שמוכר שעטנו אסור למכור לחשודים שלא יבדקו, ולא סגי בזה שידוע להם שיש ספק שעטנו בהם כיון דחשודים לעבור. ואף שיכולים לקנות במקומות אחרים שהוא רק איסור דרבנן אין להתיר בזה מטעם ספק לקולא דהא עכ"פ מסייע להם באיסור דרבנן שברור שיעברו על זה שאסרו בלא בדיקה. אבל אם הוא רק חשש בעלמא כגון שהוא מיעוט שאינו מצוי שמדינא יש למיזל בתר רובא ורק משום שאפשר לברורי מחמירין לברר, רשאי למכור אף לאלו שלא יבדקו דמצד הפסד ממון נחשב כאי אפשר לברורי.

ידידו.

משה פיינשטיין

זמן זאת הכוכבים אפשר לפרש גם כהגר"א בשעות זמן ק"ש וחמץ, אבל הגר"א לשיטתו דין זיה"ש, מוכרח כנ"ל.

ובזה תמיהני טובא, דבאה"ק דנוהגין דין זיה"ש כהגר"א אף להקל באיסור שבת, זמן דלר"ת ודעימיה הוא יום ודאי, ולענין ק"ש מחמירים לגמרי כהמג"א. עד שבכמה לוחות שנקדשו ע"י ת"ח לא נזכר כלל זמן ק"ש של הגר"א, מה שאינו נכון בלא"ה דנפיק מיניה חורבא למאחרים זמנו של המג"א יעברו גם זמן השני. ובדאי ראוי להחמיר לכתחילה כהמג"א, אבל נריך להודיע גם זמן השני. (ועיין בתוס' רבינו יהודה החסיד ז"ק"ל פ"ק דברכות). ומה שהמג"א עצמו כתב בהלכות ק"ש (סי' נ"ח הנ"ל) לחלק בין זמן ק"ש לפלג המנחה בסמין רל"ג, אינו נוגע כלל לכל הנ"ל, והבן.

גם ידוע דגם בשעות דחמץ חולקין המג"א סי' תמ"ג ס"ק ג' עם הגר"א סי' תנ"ט. ובגמ' פסחים שם ג"כ מצואר להדיא כנ"ל, דבחלות שהוא סוף שעה ששית, החמה באמצע הרקיע, וזה לא יתכן אם נחשוב מחילת היום מעה"ש וסופו ג' רבעי מיל לאחר השקיעה. ומוכרח דלהגר"א דלאה"כ הוא ג' רבעי מיל לאחר שקיעה"ת, כל השעות הן מנן החמה עד השקיעה. ולא איכפת לן כלל מה דמע"ש חשוב יום כמפורש במשנה דמגילה כ' ע"ב כל שמלות ביום וכו' ובכ"ד, אבל מ"מ חשבון השעות בין לענין ק"ש וחפילה ולענין תמיד ולכל הדינים הן כנ"ל מהנך עד השקיעה.

אבל המג"א לטעמו דסובר כשיטת ר"ת בלאת הכוכבים, שפיר יוכל לפרש חשבון השעות מעה"ש עד לאה"כ, כמפורש בפסחים ז"ד ע"א דמעמוד השחר עד הנץ שזה כמו מהשקיעה עד לאה"כ. אך מ"מ אליבא דר"ת

1234567

סימן ג'

בדיני לפני עור, ומסייע ביד עוברי עבירה

(השכרת חנות למחלל שבת)

וגם האחר יעבור אלפ"ע עובר המושיט, משא"כ בכה"ג שהמושיט אינו עובר בלפנ"ע.

והנה צידון ספיקו דכת"ר, הלא צודאי יוכל לשכור הרבה חנויות גם אלל נכרים, ותלוי בפלוגתא הנ"ל אי עובר מדרבנן מיהת, והרמ"א סיים שם שנהגו להקל, אך הטעם דשם לא שייך צדאן, עיין בש"ך במקומו (סק"ו) דטעם הרמ"א שהכריע שנהגו כהמקילין הוא משום דגויים בזה"ו חשיבי כמשפחין ש"ש ודבר אחר, ובני נח אינם מוזהרין על השיטוף, וא"כ להרמ"א בנ"ד יש להחמיר. אבל הש"ך (סק"ו) שם פירש דלא כהרמ"א וכתב דלא פליגי הראשונים, דהמחמירים איירו בישראל, שהוא מחוייב להפרישו מאיסור, משא"כ המקילים דברו בעכו"ם וישראל מומר שאינו חייב להפרישו, וא"כ גם צידון דידן הלא איירי במומר לחלל שבתות ושרי להש"ך. ועיין בדגמ"ר שם דלאו דוקא מומר, אך כל עובר עבירה במזיד נקרא מומר לאותו דבר, וכונתו של הש"ך לחלק בין מזיד לשוגג. אך יש מקום לפרש כוונת הש"ך במומר דוקא, דאין מזוין להפרישו כמו דאין מזוין עליו להחיותו ובשום דבר, ומותר ליקח ממנו רבית (כמ"ש ציד"ר סי' קנ"ט ס"ב), ומה"ט גם אין מזוין להפרישו. ומשום לפ"ע ליכא כנ"ל, דלא הוי תרי עברי דנהרא. ומ"מ גם ציד"ר יש להקל כהש"ך.

להרצ ר' משה ציק, בניו יורק.

בנוגע לספיקו דמר, הנה מרוב טרדותי לא הספיקה השעה לעיין כלל. ובפשוטו נראה דזוהי מחלוקת מפורשת ציד"ר סימן קנ"א סעיף א' ברמ"א, ז"ל: יש אומרים דהא דאסור למכור להם (לגויים ע"ז) דברים השייכים לעבודתה, היינו דוקא אם אין להם אחרים כיוצא בו, או שלא יוכלו לקנות במקום אחר, אבל אם יכולים לקנות במקום אחר מותר למכור להם כל דבר (מרדכי), ויש מחמירין, ונהגו להקל כסברא ראשונה, וכל צעל נפש יחמיר לעצמו, יעו"ש וצטור. ובש"ך סק"ו ציאר דעת הרמ"א, דהמקילין ס"ל דדמי אחד עברא דנהרא, דליכא לפני עור אלא בתרי עברי. והמחמירין ס"ל דמ"מ אסור מדרבנן אפילו אי חשיב כתרי עברי. ומצואר דמה"ת צודאי מותר כה"ג, דהאיסור דלפני עור הוא רק בתרי עברי דנהרא, וכיון דמוצא ליקח במקום אחר אינו עובר מן החורה. וביחוד היכא דמוצא ליקח אלל עכו"ם, שהרי העכו"ם אינו עובר בלפ"ע, כמצואר בע"ז (י"ד ע"א) דאלפני דלפני לא מפקדינן, ומוכח דעכו"ם אינו עובר אלפ"ע וכ"כ להדיא החוס' בע"ז (דף ט"ו ע"ב ד"ה לעכו"ם). וסברא זו הוזכרה במל"מ (פ"ד ממלוה הל"ב, הוצא בפ"ת סי' ק"ס סק"א) דהיכא דיוכל אחר להושיט,

הציאו, וכן דרך הרי"ף והרמב"ם והרא"ש זכ"ל. נפרט כי הטעם דלפ"ע אינו מפורש כלל בצרייתא רק בהשקלא וטריא דהסוגיא, וגוף הצרייתא אינה להלכה, ודין דלפ"ע אינו חידוש. גם הלא איירי שם בכותי, ובעכו"ם הלא ל"ש לפ"ע מזד עבודה בחו"מ, וממילא לא הוי מהלכות הנוהגות, ואף דנוגע אולי לישראל חשוב הנה הצרייתא לא איירי בזה. ובכלל כמדומני שלא הזכיר הרמב"ם דיני הכותים וזלת בפ"ב מהל' אבות הטומאה (הל' ו') לענין שחיטה דהוי כנכרי, ופ"ו מהל' עזדים (הל' ו') לענין שטר שחרור, ובשני המקומות השווה לנכרי מכת הגמ' דחולין ו' ע"א דעשאו כנכרים לכל דבריהם, אך מ"מ אפשר דלהקל לא עשאו כנכרים ויש משמעות בזה, כן, ואין להאריך כאן בזה.

ומה שערור מהכלים שאסור למכור לחשוד על השביעית (שביעית פ"ה מ"ו ח') שאסרוהו דוקא בשביעית, הנה מבואר שם (מ"ו) דכלים שמלאכתן לאיסור ולהיתר חלין בהיתר, אף דמיירי בחשודים על השביעית ודאי, וכן יליף מזה בגמ' ע"ו (ט"ו ע"ב) דכל היכא דאיכא למחלי חלין, וי"ל דגם בקונה שאסרוהו קודם שביעית יש מקום לחלות, ואף אם ישו שנים רבות י"ל שיעבוד זהם אחר שביעית, משא"כ בקונה בשביעית עומה דודאי יעבוד עכשיו ולצורך זה קונה. ואין להקשות דמ"מ יש חשש שיעבוד בשביעית, דגם בכלים שמלאכתן לאיסור ולהיתר יש חשש בזה ומ"מ חלין.

גם נ"ל דהאיסור דמכירת כלים ג"כ אין צו לפ"ע מה"מ, והרמב"ם בפ"ח (משמיטה ויוכל) הקדים הטעם דאסור לחזק ידי עובדי עזירה, וכלשון משנה ח' שם בפ"ה ובפ"ה דגיטין (ס"א ע"א). ולשון זה הלא כתבו הראשונים במקום דאין עובר אלפ"ע מה"מ, ואף דבפיה"מ (שביעית שם) הזכיר גבי פרה לפ"ע, וכן בר"ש שם. גם י"ל דהתם ג"כ מיירי אף דיש לו ליקח במק"א, ומה"ט ה' מוסבר הטעם דחלין בהיתר, ואף דיליף מזה בע"ז ט"ו ע"ב לגבי מכירה לעכו"ם, הנה הגר"א בס' קנ"א שם הנ"ל כתב דגם התם הוי לפ"ע דרבנן עיי"ש. ואמנם בזה היה מקום להעמיד דברי כת"ר דהא דשריין קודם שביעית הוא משום דצוהאיסור לחזק ידי עובדי עזירה לא אסור קודם זמנו, וממילא גם צ"ד כיון

אך הגר"א שם (סק"ח) מכריע כהחמירי, גם מוכח בדעתו דגם המקילים היינו דוקא בנכרי, אבל בישראל כה"ג אסור, ואינו מוזכר קולא במומר. אך מוכח בדבריו שם דאם יש לו כזר אחר, מותר לכתחילה. ולפי"ז גם צ"ד אם השוכר יש לו חנות אחרת, או בדירה דודאי יש לו דירה אחרת, אין להחמיר. או אפשר דגם באין לו חנות אחרת אך יש לו עסק קבוע או משרה מקודם, דמחלל שבת בלא"ה, חשיב כיש לו. דהא החשש הוא מזד חלול שבת וכיון דזהו באפשרותו בלא"ה נקביעות עסקיו או עבודתו, וגם אם לא נשכיר לו יעשה עבודתו הקודמת, חשיב כיש לו. אך הגר"א כתב שם עוד טעם, ולטעם ההוא גם צ"ש לו אחר ג"כ אסור מדרבנן, גם הרגיש שם מקודם דהסוגיא דע"ז מדמי יש לו ליכול ליעול.

ומה שמדד כת"ר להחיר קודם זמן האיסור, לא נראה, כמ"ש בעצמו מספ"ק דע"ז כ"ב ע"א, דאסרו שם להשכיר שדה לכותי משום שנקראת על שמו והכותי עושה מלאכה בחולו של מועד, והק' בגמ' חפ"ו"ל משום לפני עור, ומי' דחדא ועוד קאמר, ואע"ג דשם משכיר קודם המועד. ומסביר ג"כ ל"י כלל. גם אם נאמר כן, הלא אין הדבר חלוי אי איכא מציאות העזירה עכשיו אלא אם יש לחוש בזמן שנותן לו שיעבוד חקף, וזה הרי נסתר מגמ' דע"ז דף ו' ע"א דמסתפק בטעמא דמתניתין באיסור מכירה לפני אידיהן אי הוי משום לפ"ע, ומוכח דהקרה הוא ציוס אידיהן והמשנה אסרה ג' ימים קודם, ולדעת כת"ר הוא לפני דלפני. ואף דהתם שייך האיסור גם עכשיו אי יעבור משא"כ בשבת, זה לא ניתן להיאמר כנ"ל. ומה שחמה דהשמיטו הקדמונים מההלכה הא דחניא בצרייתא (שם כ"א ע"ב), ר"ש בן אלעזר אומר, לא ישכיר אדם שדה לכותי מפני שנקראת על שמו, וכותי זה עושה צו מלאכה בחולו של מועד, יעוי"ש. הדבר פשוט, דהא בצרייתא מבואר הטעם מפני שנקראת על שמו, ואין סובר דאריסא אריסותי עבד כמבואר בגמ' שם, ואין לא קי"ל כן, אך בהצרייתא הראשונה² דאריסא אריסותי עבד כמבואר בפוסקים, (רמב"ם פ"ו משנת הל' ט"ו, ושו"ע או"ח ר"ס רמ"ג) ולכן השמיטו הצרייתא. ואף דהי' אפשר להציא הצרייתא לאסור מטעם לפ"ע, מ"מ לא

כ' וז"ל: לכאורה נראה דלמד המרדכי ממ"ש שם ו' למאי נפק"מ דאית ליה בהמה כו' אבל ל"ד לשם דשם כבר אית ל' אלא מדפריך וכי אית ל' וכו' והתניא כו' הב"ע [בתרי עברי דנהרא]. [ומשמע דביכול ליטול דמי למי שיש לו] וכ"כ תוס' חגיגה י"ג א', ב"ה אין כו'. אבל צ"ע מהא דנדרים ס"ב (הנ"ל) רב אשי כו' וכי לא הו"ל לקנות במק"א עצים. ועוד דמ"מ איסורא איכא, ומתוס' דשבת ג' א' ד"ה בבא כו' מ"מ איסורא כו'. ואפי' אי מיירי בעובד כוכבים כו' ר"ל דאינו מצווה על השבת, אבל אי שייך לפני עור בעכו"ם אסור אף בכה"ג שיכול ליטול.

2 דרשב"ג אומר לא ישכיר אדם מרחצו לעכו"ם, מפני שנקראת על שמו ועכו"ם זה עושה בו מלאכה בשבתות וימים טובים, אבל לכותי מאי וכו', אבל שדהו לעכו"ם מאי שרי, מ"ט, אריסא אריסותיה קעבד וכו'.

1 בהגר"א ס"ק ח' הביא בשם ר"ן דמדברנן אסור משום מסייע, שהרי מחוייב להפרישו מאיסור, ומגמ' דע"ז משמע דאילו מדברנן שרי בעכו"ם, וקו' ר"ן ותוס' י"ל דדוקא בישראל אסור לסייע. ובעיקר דינו של המרדכי כ' הגר"א דלא נראה, דדוקא באית ליה אמרו שם דאינו עובר, אבל לא במוצא ליקח, וראי' מגדלים ס"ב ב' דאסרו למכור יער לבי נורא משום לפ"ע, וכי לא הי' עצים בעולם.

עוד כ' שם דמסוגיא דע"ז ו' א' דאיבעיא להו באיסור לפני אידיהן אי הטעם משום לפ"ע, והנפק"מ דאם משרה א"כ בדאית ליה לעכו"ם בהמה שרי, ומוכח דגם מדרבנן שרי. דאל"כ הדק"ל מאי נפק"מ הא איסור דמתני' נמי הוה רק מדרבנן. וכי בגר"א לדחות ד"ל דגם בדאית ל' אסור משום לפ"ע מדרבנן, ומ"מ נפק"מ בדין לפני אידיהן, כיון דאין ידוע שקנה לע"ז, אלא דרבנן גזרו, ובכה"ג דאית ליה לא גזרו. ועוד

דוקא שאין מצוה להפרישו, כמ"ש הפוסקים לחלק כן. וכן"ד קשה להקל בפרט שהגר"א מכריע בראיות גדולות להחמיר.

(ד) היבא דיש לו עכשיו חנות אחרת, או אפשר אפילו משרה קבועה שעובד בשבת, יש לצדד להקל כחד נד בהגר"א הנ"ל דיש לו כבר שאני דאז מותר. וביחוד, דנוטה מהגמ' נדרים ס"ב ע"ב דגם בעכו"ס אסור אף במוצא ליקח, ובע"ז ו' משמעות הסוגיא להחמיר לכתחילה ביש לו, בע"כ לחלק בזה, אף דאיכא חירוף הב' בהגר"א דמדרבנן מיהא אסור, ולפני אידיהן כיון דא"י דקונה לעכו"ס, אלא רבנן גורו, ובעה"ג לא גורו. אף החירוף השני לא יתכן לפימ"ש הרא"ש ועוד ראשונים דבע"ז האיסור דלפ"ע הוא מה"מ, ואחרי דאין היתר לכתחילה בחרי עברי דנהרא בנכרי, בהכרח להחמיר מטעם דיש לו אחר, ולכן יש לצדד להקל בחירוף הראשונים בעלי דעה ראשונה שם, גם הש"ך הלא מקיל במומר. אך למעשה נריך לדייק בזה, כי כמה פעמים אף דיש לו חנות במק"א מ"מ אס' זה שרונה להשכיר היא במקום שמצויים קונים יותר וכדומה להגדיל המסחר, הוי כאין לו כי הלא האיסור הוא על כל פעולה ופעולה בפ"ע. אך בדירות בודאי שייך ההיתר הזה. ולמעשה איני מחליט בכל הפרטים כי לא עיינתי מאפס הפנאי. אך כ"ז מנצ' ההלכה, אבל בודאי ראוי לכל מי שיש לו יראת שמים לחוש לכבוד השי"ת ולכבוד השבת ולא להיות ח"ו מסייע כל שהוא בחילול שבת, גם שלא להכניס החושה של חילול שבת לתוך ביתו ורשותו, וכל מה שהדבר פרוץ יותר ר"ל יגדל החיוב לגדור ולהתרחק, ומכ"ש דככל אופן לא פלטינן מחשש איסור, ובהנמינעה מלהשכיר למחללי שבת יש קידוש ש"ש וראוי להזהר בזה לכל מי שישמע. }

דמשיג לשכור במק"א אין איסור להשכיר לו קודם זמן האיסור. ואפשר להסביר עוד לפי הגר"א הנ"ל דיש לו לא גורו, וי"ל דקודם הזמן, דעכשיו א"ע בלא"ה, ועד שיגיע הזמן ישיג במק"א, הוי כיש לו. ודוקא היכא דיוכל לעבור עכשיו ומסייעו מיד על האיסור גורו. אף נ"ע על זה מהגמ' ע"ז דף ו' וכן"ל, דהאיסור הוא ג' ימים מקודם.

אולם הנה השתא קיימין דהאיסור הוא רק מדרבנן, וברא"ש פ"ק דע"ז (ס' י"ד) מוכח להדיא דהוי איסור תורה, והא דתלינן, נ"ל דהוא גדר מיוחד באיסור דלפ"ע דנאופן זה לא מיקרי מכשול, ולא אסרה תורה עניי היתר שיש לזה אפשרות דמכשול, ודוקא היכא דעומד לכך נאסר.

מסקנת הדברים מה שגראה דעמי נוטה להלכה בזה: (א) אם אין השוכר משיג לשכור במק"א אסור מה"מ, ואפילו אם מוצא לשכור אצל ישראל אחר דגם הוא מזהיר מלהשכירו משום לפ"ע עובר ג"כ מה"מ, וכהמ"מ.

(ב) אם הדבר ספק אם ימצא במק"א הוי ככל ספק תורה לחומרא, ול"ש בזה להא דתלינן היכא דאיכא למחלי, דהוי דוקא היכא דהספק הוא אי מכשילו, אבל בודאי מכשול אלא דהספק אי יכול ליקח בלא"ה הוי ככל הספיקות, וכן מפורש ברא"ש פ"ק דע"ז דף י"ד (ס' י"ד) בהנעיות, דאזלינן לחומרא.

(ג) אם מוצא לשכור במק"א אצל עכו"ס ליכא איסור דאורייתא, ומדרבנן תליא במחלוקת הראשונים שהוצאה בס' קנ"א ולמעשה קשה להקל, אף דהרמ"א כתב ונהגו להקל כסברה ראשונה, המס הטעם הוא דסוברים דאין צ"נ מזהיר על השימוש, ועוד דהמס בנכרי

סימן ד'

בדין פתיחת וסגירת פריז'ידער בשבת

מכנה. הנה בסוף סימן רנ"ט סעיף ו' הלא מבואר בחמור שיש צו גמלים לוחשות דאסור לסוחמו בעצמו משום מכנה, דסוחם בפני האויר, ואף התה"ד סימן ס"ה דמקיל בזה, מבואר במג"א וכל הפוסקים שם דהוא מטעם דל"ה פסיק רישא, אבל כשהאש צוער בחורו גם התה"ד מודה לאסור. וכתב המג"א בס"ק י"א שם וז"ל: ול"ד לסי' רע"ז ס"ב, דהתם יש אויר הרבה בבית משא"כ

בעה"י ד' לסדר לך שנת תרנ"ז קלנץ להרב הגאון ר' משה זיך בצראנקס נוא יארק

(א) במה שהקשה כתר"ה, על שנידדתי לאסור לסגור הפריז'ידר (מקרר חשמלי) בש"ק מפני שע"י הסגירה מתהווה כיצוי מעט, מהמבואר באו"ח ס' רע"ז ס"ב שמותר לסגור הדלת כנגד המדורה ואין בזה משום